
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

למה הנצרות ניצחה? מגמות בחקר התנצרות האימפריה הרומית
בשלהי העת העתיקה - 24600

תאריך עדכון אחרון 31-08-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע הדתות

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר יונתן מוס

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yonsmoss@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ב', 10:30-12:30

מורי הקורס:
ד"ר יונתן מוס

תאור כללי של הקורס:

הסמינר יעסוק באחת השאלות הגדולות והמסקרנות ביותר בחקר העולם העתיק. כיצד ומדוע הפכה תוך פחות מ-300 שנה כת יהודית שולית ונרדפת לדת הרשמית של הקיסרות הרומית? שאלה זו העסיקה היסטוריונים מאז ראשית ההיסטוריוגרפיה הנוצרית, אבל היא התעוררה שוב ביתר שאת במהלך הדור האחרון עם גיבוש המונח ההיסטוריוגרפי "שלהי העת העתיקה" והפופולרית שלה הוא זוכה במחקר. נתחקה אחר קשת התשובות השונות שניתנו לשאלה הגדולה של התנצרות האימפריה, תוך דגש על מגמות עכשוויות במחקר, וננתח את המקורות ואת הגישות התאורטיות שעליהם התשובות הללו מושתתות.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
לענות על שאלה היסטורית וחברתית עתיקת-יומין במגוון רחב של תשובות.

דרישות נוכחות (%) :

100 מלבד חריגות באישור המרצה

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1 (20.3.18): הקדמה והתארגנות:

שיעור 2 (27.3.18): ניצחון הנצרות או תבוסתה?

Robert A. Markus, *The End of Ancient Christianity* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990).

J.C. Russell, *The Germanization of Early Medieval Christianity: A Sociohistorical Approach to Religious Transformation* (Oxford: Oxford University Press, 1994).

Gillian Clark, *Christianity and Roman Society* (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), 93-117.

שיעור 3 (10.4.18): מודלים של ניצחון: הפרדיגמה האאוסִיבאנית:

Eusebius, *Church History, selections*.

Eusebius, *Life of Constantine, selections*.

שיעור 4 (17.4.18): מודלים של ניצחון: תרומותיהם של גיבון והארנק:

Edward Gibbon, *The Decline and Fall of the Roman Empire*, book 15.

- Adolf Harnack, *The Mission and Expansion of Christianity in the First Three Centuries* (James Moffatt, trans. and ed.; London: Williams and Norgate, 1908), books 1 and 2.
- Jan N. Bremmer, *The Rise of Christianity through the Eyes of Gibbon, Harnack and Rodney Stark* (Groningen: Barkhuis, 2010), 2-47.
- שיעור 5 (24.4.18): מודלים של ניצחון: המודל הפופולרי לעומת המודל האינטלקטואלי:
Ramsay MacMullen, *Christianizing the Roman Empire* (New Haven: Yale University Press, 1984).
- Idem, *The Second Church: Popular Christianity A.D. 200-400* (Leiden and Boston: Brill, 2009).
- Jeremey Schott, *Christianity, Empire, and the Making of Religion in Late Antiquity* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008).
- שיעור 6 (1.5.18): מודלים של ניצחון: המודל הפסיכולוגי-תרבותי
E. R. Dodds, *Pagan and Christian in an Age of Anxiety: Some Aspects of Religious Experience from Marcus Aurelius to Constantine* (Cambridge: Cambridge University Press, 1965).
- Kyle Harper, *From Shame to Sin: The Christian Transformation of Sexual Morality in Late Antiquity* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2013).
- שיעור 7 (8.5.18): מודלים של ניצחון: המודל הפוליטי
Robert M. Grant, *Augustus to Constantine: The Rise and Triumph of Christianity in the Roman World* (San Francisco: Harper and Row, 1970), 225-312.
- Leif E. Vaage, ed., *Religious Rivalries in the Early Roman Empire and the Rise of Christianity* (Studies in Christianity and Judaism 18; Waterloo, Ontario: Wilfrid Laurier University Press, 2006), 3-19; 253-278.
- שיעור 8 (15.5.18): מודלים של ניצחון: המודל הסוציולוגי-דמוגרפי:
Rodney Stark, *The Rise of Christianity: A Sociologist Reconsiders History* (Princeton: Princeton University Press, 1996).
- Bremmer, *The Rise of Christianity*, 47-63.
- Douglas Boin, *Coming Out Christian in the Roman World: How the Followers of Jesus Made a Place in Caesar's Empire* (New York: Bloomsbury, 2015).
- שיעור 9 (22.5.18): מודלים של ניצחון: המודל התקשורתי
Doron Mendels, *The Media Revolution of Early Christianity: An Essay on Eusebius's Ecclesiastical History* (Grand Rapids, MI, 1999).
- Anthony Grafton and Megan Williams, *Christianity and the Transformation of the Book: Origen, Eusebius, and the Library of Caesarea* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2008).
- שיעור 10 (29.5.18): מודלים של טרנספורמציה: המצאת 'העת העתיקה המאוחרת':
Peter Brown, *Authority and the Sacred: Aspects of the Christianization of the Roman World* (Cambridge: Cambridge University Press, 1995), 3-26.
- Idem, *Through the Eye of the Needle: Wealth, the Fall of Rome and the Making of Christianity in the West, 350-550 AD* (Princeton: Princeton University Press, 2012).
- שיעור 11 (5.6.18): מודלים של טרנספורמציה: הדגש הדיסקורסיבי:

Averil Cameron, *Christianity and the Rhetoric of Empire: The Development of Christian Discourse* (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1991).

Richard Lim, *Public Disputation, Power and Social Order in Late Antiquity* (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1995).

שיעור 12 (12.6.18): מודלים של טרנספורמציה: הדגש המגדרי

Kate Cooper, *The Woman and the Bride: Idealized Womanhood in Late Antiquity* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1996).

OR: Kate Cooper, "Gender and the Fall of Rome," in Philip Rousseau, ed., *Companion to Late Antiquity* (London: Blackwell, 2009), 187-200.

Mathew Kuefler, *The Manly Eunuch: Masculinity, Gender Ambiguity and Christian Ideology in Late Antiquity* (Chicago: University of Chicago Press, 2001).

שיעור 13 (19.6.18): מודלים של טרנספורמציה: הדגש הליטורגי-פרפורמטיבי:

Richard Lim, "Christianization, Secularization, and the Transformation of Public Life," in Philip Rousseau, ed., *Companion to Late Antiquity* (London: Blackwell, 2009), 497-511.

Martin D. Stringer, "Worship and the Christianization of Public Space," in idem, *A Sociological History of Christian Worship* (Cambridge: CUP, 2005), 58-88.

שיעור 14 (26.6.18): סיכום:

Averil Cameron, "Christian Conversion in Late Antiquity: Some Issues," in *Conversion in Late Antiquity: Christianity, Islam, and Beyond Papers from the Andrew W. Mellon Foundation Sawyer Seminar, University of Oxford, 2009-2010* Edited by Arietta Papaconstantinou, with Neil McLynn, University of Oxford, UK and Daniel L. Schwartz (Burlington, Vt.: Ashgate, 2015), 3-21.

חומר חובה לקריאה:

מספרי עמודים מדויקים (ומצומצמים הרבה יותר!) יועלו לאתר סמוך לתחילת הסמסטר השני:

שיעור 1 (20.3.18): הקדמה והתארגנות:

שיעור 2 (27.3.18): ניצחון הנצרות או תבוסתה?

Robert A. Markus, *The End of Ancient Christianity* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990).

J.C. Russell, *The Germanization of Early Medieval Christianity: A Sociohistorical Approach to Religious Transformation* (Oxford: Oxford University Press, 1994).

Gillian Clark, *Christianity and Roman Society* (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), 93-117.

שיעור 3 (10.4.18): מודלים של ניצחון: הפרדיגמה האאוסטובאנית:

Eusebius, *Church History*, selections.

Eusebius, *Life of Constantine*, selections.

שיעור 4 (17.4.18): מודלים של ניצחון: תרומותיהם של גיבון והארנאק:

Edward Gibbon, *The Decline and Fall of the Roman Empire*, book 15.

Adolf Harnack, *The Mission and Expansion of Christianity in the First Three*

-
- Centuries* (James Moffatt, trans. and ed.; London: Williams and Norgate, 1908), books 1 and 2.
- Jan N. Bremmer, *The Rise of Christianity through the Eyes of Gibbon, Harnack and Rodney Stark* (Groningen: Barkhuis, 2010), 2-47.
- שיעור 5 (24.4.18): מודלים של ניצחון: המודל הפופולרי לעומת המודל האינטלקטואלי:
Ramsay MacMullen, *Christianizing the Roman Empire* (New Haven: Yale University Press, 1984).
- Idem, *The Second Church: Popular Christianity A.D. 200-400* (Leiden and Boston: Brill, 2009).
- Jeremey Schott, *Christianity, Empire, and the Making of Religion in Late Antiquity* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008).
- שיעור 6 (1.5.18): מודלים של ניצחון: המודל הפסיכולוגי-תרבותי
E. R. Dodds, *Pagan and Christian in an Age of Anxiety: Some Aspects of Religious Experience from Marcus Aurelius to Constantine* (Cambridge: Cambridge University Press, 1965).
- Kyle Harper, *From Shame to Sin: The Christian Transformation of Sexual Morality in Late Antiquity* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2013).
- שיעור 7 (8.5.18): מודלים של ניצחון: המודל הפוליטי
Robert M. Grant, *Augustus to Constantine: The Rise and Triumph of Christianity in the Roman World* (San Francisco: Harper and Row, 1970), 225-312.
- Leif E. Vaage, ed., *Religious Rivalries in the Early Roman Empire and the Rise of Christianity* (Studies in Christianity and Judaism 18; Waterloo, Ontario: Wilfrid Laurier University Press, 2006), 3-19; 253-278.
- שיעור 8 (15.5.18): מודלים של ניצחון: המודל הסוציולוגי-דמוגרפי:
Rodney Stark, *The Rise of Christianity: A Sociologist Reconsiders History* (Princeton: Princeton University Press, 1996).
- Bremmer, *The Rise of Christianity*, 47-63.
- Douglas Boin, *Coming Out Christian in the Roman World: How the Followers of Jesus Made a Place in Caesar's Empire* (New York: Bloomsbury, 2015).
- שיעור 9 (22.5.18): מודלים של ניצחון: המודל התקשורתי
Doron Mendels, *The Media Revolution of Early Christianity: An Essay on Eusebius's Ecclesiastical History* (Grand Rapids, MI, 1999).
- Anthony Grafton and Megan Williams, *Christianity and the Transformation of the Book: Origen, Eusebius, and the Library of Caesarea* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2008).
- שיעור 10 (29.5.18): מודלים של טרנספורמציה: המצאת 'העת העתיקה המאוחרת':
Peter Brown, *Authority and the Sacred: Aspects of the Christianization of the Roman World* (Cambridge: Cambridge University Press, 1995), 3-26.
- Idem, *Through the Eye of the Needle: Wealth, the Fall of Rome and the Making of Christianity in the West, 350-550 AD* (Princeton: Princeton University Press, 2012).
- שיעור 11 (5.6.18): מודלים של טרנספורמציה: הדגש הדיסקורסיבי:
Averil Cameron, *Christianity and the Rhetoric of Empire: The Development of*

Christian Discourse (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1991).
 Richard Lim, *Public Disputation, Power and Social Order in Late Antiquity* (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1995).
 שיעור 12 (12.6.18): מודלים של טרנספורמציה: הדגש המגדרי
 Kate Cooper, *The Woman and the Bride: Idealized Womanhood in Late Antiquity* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1996).
 OR: Kate Cooper, "Gender and the Fall of Rome," in Philip Rousseau, ed., *Companion to Late Antiquity* (London: Blackwell, 2009), 187-200.
 Mathew Kuefler, *The Manly Eunuch: Masculinity, Gender Ambiguity and Christian Ideology in Late Antiquity* (Chicago: University of Chicago Press, 2001).
 שיעור 13 (19.6.18): מודלים של טרנספורמציה: הדגש הליטורגי-פרפורמטיבי:
 Richard Lim, "Christianization, Secularization, and the Transformation of Public Life," in Philip Rousseau, ed., *Companion to Late Antiquity* (London: Blackwell, 2009), 497-511.
 Martin D. Stringer, "Worship and the Christianization of Public Space," in idem, *A Sociological History of Christian Worship* (Cambridge: CUP, 2005), 58-88.

שיעור 14 (26.6.18): סיכום:
 Averil Cameron, "Christian Conversion in Late Antiquity: Some Issues," in *Conversion in Late Antiquity: Christianity, Islam, and Beyond Papers from the Andrew W. Mellon Foundation Sawyer Seminar, University of Oxford, 2009-2010* Edited by Arietta Papaconstantinou, with Neil McLynn, University of Oxford, UK and Daniel L. Schwartz (Burlington, Vt.: Ashgate, 2015), 3-21.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
 מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 15 %
 השתתפות 10 %
 הגשת עבודה 60 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 15 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
 מתוכנן סיור למוזיאון ישראל במהלך הסמסטר.